

مدیریت جامع نگر و هوشمند خاک و آب

Holistic and Smart Soil and Water Management

دانشکده کان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

College of Agriculture & Natural Resources, University of Tehran

کنترل کیفی انواع مواد کودی در استان تهران

مهدی صادقی پور مروی^۱، رحمان شریفی^۲، سمانه عبدوسی^۳

۱- محقق مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان تهران، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج

کشاورزی، تهران، ایران

۲- هیئت علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان تهران، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج

کشاورزی، تهران، ایران

۳- کارشناس ارشد مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان تهران، سازمان تحقیقات، آموزش و

ترویج کشاورزی، تهران، ایران، sama.abdoosi@yahoo.com

چکیده:

کیفیت کودهای مصرفی در بخش کشاورزی تأثیر بسزایی در بهبود عملکرد محصولات و تضمین امنیت غذایی دارد. مطابق ضوابط ابلاغی، توزیع هر نوع ماده کودی فاقد مجوز رسمی ممنوع بوده و از مصادیق قاچاق محسوب می‌گردد. این نوشتار به بیان راه‌های شناسایی کودهای معتبر و شیوه‌های نظارتی می‌پردازد. اصالت کودهای شیمیایی از طریق سه مکانیسم اصلی قابل بررسی است: مشاهده‌ی گواهی ثبت معتبر همراه با شماره‌ی اختصاصی، کنترل برچسب تأییدشده بر روی بسته‌بندی و استعمال از طریق سامانه‌ی پیامکی ۳۰۰۰۶۴۶۴۲۴ یا پایگاه اینترنتی مؤسسه تحقیقات خاک و آب. متخلفان مقررات حسب مورد با اخطار، تعلیق پروانه و یا تعقیب قضایی روبرو خواهند شد. گزارش موارد تخلف نیز از طریق تماس با نهادهای مربوطه شامل کارگروه استان تهران، ادارات شهرستانی و مؤسسه تحقیقات خاک و آب امکان‌پذیر می‌باشد. حفاظت از تولید کشاورزی مستلزم هوشیاری کلیه دست‌اندرکاران در شناسایی و گزارش کودهای غیرمجاز است.

کلمات کلیدی: کود شیمیایی، اصالت سنجی، شماره ثبت، گزارش تخلف.

مقدمه

افزایش تولید محصولات کشاورزی برای تأمین امنیت غذایی کشور، نیازمند بهره‌برداری صحیح از نهادهای کشاورزی به ویژه کودها است. کشاورزان برای بهبود حاصلخیزی خاک و افزایش عملکرد در واحد سطح، ناگزیر به استفاده از انواع کود هستند. بر اساس قانون حفاظت از خاک (مصوب ۱۳۹۸) خاک را به عنوان سرمایه ملی تعریف می‌کند و هدف اصلی آن، پیشگیری از تخریب و آلودگی خاک است. کنترل کیفی کود، به عنوان یک سیاست اجرایی، عملاً از این هدف کلان پشتیبانی می‌کند. برخی از مواد این مصوبه شامل جلوگیری از آلودگی شیمیایی خاک، حفظ سلامت جامعه و امنیت غذایی، حفظ کارکردهای زیستی خاک، نظارت و پایش مداوم و ضمانت اجرایی و برخورد با متخلفان می‌باشد. بر اساس ماده ۱۰ قانون حفاظت خاک مسئولیت مدیریت و نظارت بر ورود، تولید، بسته بندی، توزیع، فروش، مصرف و ثبت و پایش کیفیت انواع کودها، بهسازهای خاک و بهبوددهندگان رشد شیمیایی - آلی و زیستی بر عهده وزارت میباشد (قانون حفاظت خاک، ۱۳۹۸). انتخاب کود

19th Iranian Soil Science Congress
2-4 December, 2025

نوزدهمین کنگره علوم خاک ایران
۱۱ تا ۱۳ آذرماه ۱۴۰۴

۰۴۲۵۰-۳۲۰۳۱

مدیریت جامع نگر و هوشمند خاک و آب

Holistic and Smart Soil and Water Management

دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

College of Agriculture & Natural Resources, University of Tehran

مناسب می‌تواند تأثیرات طولانی مدتی بر روی تولید کشاورزی داشته باشد. کودها نقش حیاتی در تأمین مواد مغذی مورد نیاز گیاهان دارند و در نتیجه، برداشت بهینه و محصول با کیفیت را به ارمغان می‌آورند. با این حال، چالش اصلی در مدیریت مصرف کود، نه تنها تأمین نیازهای غذایی گیاه، بلکه حفظ سلامت خاک و محیط زیست در بلندمدت است. کیفیت کود مصرفی در کشاورزی، ارتباط مستقیمی با افزایش تولیدات گیاهی و پایداری تولیدات کشاورزی دارد. بر اساس آیین نامه ثبت و کنترل کیفی انواع مواد کودی ابلاغ شده از طرف وزارت جهاد کشاورزی و همچنین دستورالعمل کنترل و بازرسی از مراکز تولید، نگهداری و توزیع کودها ابلاغ شده از طرف موسسه تحقیقات خاک و آب، عرضه مواد کودی فاقد شماره ثبت ممنوع می‌باشد و مصداق کالای قاچاق محسوب می‌شود.

هدف آیین نامه ثبت و کنترل کیفی انواع مواد کودی:

با هدف سلامت آحاد جامعه، ارتقای کیفیت و کمیت محصولات کشاورزی، حفاظت و تقویت کیفیت منابع خاک و آب ناشی از مصرف مواد کودی مناسب، کنترل کیفیت مواد کودی تولید داخل و وارداتی قابل عرضه در کشور مطابق با شاخص‌های ملی و بین‌المللی و همچنین نظام مند نمودن سامانه‌ی عرضه مواد کودی در کشور برای اطمینان بخشی به ذینفعان، اجرای آیین نامه ثبت و کنترل کیفی انواع مواد کودی در کشور الزامی است.

چگونه از اصالت یک کود شیمیایی مطمئن شویم؟

برای این منظور ۳ راه وجود دارد:

- (۱) دریافت گواهی تایید ثبت کود برای تولیدکنندگان و واردکنندگان کود کشاورزی الزامی است، که این گواهی شامل شماره، تاریخ، آرم و هولوگرام مخصوص موسسه تحقیقات خاک و آب و همچنین شماره ثبت ۴ یا ۵ رقمی است که باید روی بسته بندی مواد کودی موجود باشد.
 - (۲) در فروشگاه‌ها و مراکز عرضه کود، بایستی برچسب تاییده شده موسسه تحقیقات خاک و آب، باید بر روی تمامی مواد کودی ثبت شده، درج شده باشد. برچسب شامل نمایش اطلاعات و ویژگی‌های محتوای بسته بندی مواد کودی به صورت نوشته، تصویر و گرافیک است که چسبیده بر روی بسته بندی کود می‌باشد.
 - (۳) شماره ثبت باید اصالت داشته باشد. برای اثبات اصالت شماره ثبت کود می‌توانید عدد ۴ یا ۵ رقمی ثبت کود را به سامانه ۳۰۰۰۶۴۶۴۲۴ پیامک کنید تا به این وسیله، از اصالت کود اطمینان حاصل کنید. همچنین از طریق مراجعه به سایت اینترنتی www.kswri.ir می‌توان از اصالت کود اطمینان حاصل کرد.
- شماره ثبت کود، نشان دهنده احراز تطابق مشخصات فنی مواد کودی و برچسب آنها بر اساس شیوه نامه موسسه تحقیقات خاک و آب و همچنین شناسنامه دار نمودن این مواد بر اساس اطلاعات نام تجاری، شرکت تولید کننده، تأمین کننده و وارد کننده و اطلاعات بسته بندی آنها می‌باشد.

19th Iranian Soil Science Congress
2-4 December, 2025

نوزدهمین کنگره علوم خاک ایران
۱۱ تا ۱۳ آذرماه ۱۴۰۴

۰۴۲۵۰-۳۲۰۳۱

مدیریت جامع نگر و هوشمند خاک و آب

Holistic and Smart Soil and Water Management

دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

College of Agriculture & Natural Resources, University of Tehran

نحوه برخورد قانونی با متخلفین:

متخلفی که موارد قانونی ذکر شده در بندهای بالایی را رعایت نکرده باشد در بار اول، اخطار کتبی می‌گیرد. در مرتبه دوم، لغو پروانه صادره انجام خواهد شد و در مرحله آخر، متخلف تحت پیگرد قانونی قرار گرفته و پرونده متخلف به مراجع قضایی ارجاع می‌گردد. بر این مبنای، مصرف کننده محترم کود کشاورزی (کشاورز) در حین خرید از مراکز مجاز عرضه و همچنین مراکز عرضه در حین خرید از کارخانه های تولید کننده کود یا شرکت های واردکننده کود، بایستی به اصالت کود توجه داشته باشند.

چگونه با مراجع تشخیص و نظارت بر مواد کودی استان تهران تماس بگیریم و موارد غیر مجاز را گزارش کنیم؟

ارایه گزارشات مردمی در مورد کودهای غیرمجاز به ۳ روش امکان پذیر است :

- ۱) تماس با کارگروه نظارت و بازرسی کیفیت انواع مواد کودی: که مستقر در سازمان جهادکشاورزی استان تهران می باشد.
- ۲) تماس با گروه نمونه برداری مواد کودی شهرستان ها: که مستقر در مدیریت جهادکشاورزی شهرستان های استان تهران است تماس بگیرید.
- ۳) تماس با مرجع تشخیص کیفیت انواع مواد کودی در موسسه تحقیقات خاک و آب
- ۴) تماس با دبیر کارگروه نظارت و بازرسی کیفیت انواع مواد کودی در استان تهران که در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان مستقر است .

نتیجه گیری:

با توجه به مطالب ارائه شده، می‌توان دریافت که تضمین اصالت و کیفیت کودهای شیمیایی نه تنها یک الزام قانونی، بلکه ضرورتی انکارناپذیر برای دستیابی به اهداف کلان بخش کشاورزی شامل تأمین امنیت غذایی، پایداری تولید و حفظ سلامت زیست‌بومها است. نظام یکپارچه نظارتی مبتنی بر آیین‌نامه ثبت و کنترل کیفی کودها، با بهره‌گیری از مکانیزم‌های سه‌گانه اصالت‌سنجی (گواهی ثبت، برچسب تأیید و سامانه استعلام)، ابزار کارآمدی برای مقابله با کودهای قاچاق و غیراستاندارد در اختیار ذی‌نفعان قرار داده است. متخلفی که موارد قانونی ذکر شده در بندهای بالایی را رعایت نکرده باشد در بار اول، اخطار کتبی می‌گیرد. در مرتبه دوم، لغو پروانه صادره انجام خواهد شد و در مرحله آخر، متخلف تحت پیگرد قانونی قرار گرفته و پرونده متخلف به مراجع قضایی ارجاع می‌گردد.

توصیه‌های کاربردی

19th Iranian Soil Science Congress

2-4 December, 2025

نوزدهمین کنگره علوم خاک ایران

۱۱ تا ۱۳ آذرماه ۱۴۰۴

۰۴۲۵۰-۳۲۰۳۱

مدیریت جامع نگر و هوشمند خاک و آب

Holistic and Smart Soil and Water Management

دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

College of Agriculture & Natural Resources, University of Tehran

تحقق اثربخش اهداف این نظام نظارتی، مستلزم عزم همگانی و مشارکت فعال تمامی بازیگران زنجیره تأمین کود است. تولیدکنندگان و واردکنندگان با رعایت دقیق ضوابط فنی، توزیع کنندگان با عرضه محصولات دارای مجوز و کشاورزان با خرید هوشمندانه و گزارش موارد تخلف، می‌توانند سهم خود را در ارتقای کیفیت نهاده‌های کشاورزی ایفا کنند. تقویت فرهنگ نظارت مردمی و اجرای بدون تخفیف مقررات برخورد با متخلفان، به عنوان دو رکن اساسی، ضامن موفقیت این سیاست‌گذاری خواهد بود.

منابع و مراجع:

۱. آیین‌نامه ثبت و کنترل کیفی انواع مواد کودی، ابلاغ شده از سوی وزارت جهاد کشاورزی.
۲. پایگاه اینترنتی موسسه تحقیقات خاک و آب کشور
۳. دستورالعمل کنترل و بازرسی از مراکز تولید، نگهداری و توزیع کودها، ابلاغ شده از سوی موسسه تحقیقات خاک و آب کشور.
۴. سامانه پیامکی اصالت کود (پیامک به ۳۰۰۰۶۴۴۲۴)، تحت نظارت موسسه تحقیقات خاک و آب کشور.
۵. قانون حفاظت از خاک، مصوب ۱۳۹۸/۰۳/۰۴ مجلس شورای اسلامی

Quality control of various fertilizers in Tehran Province

Mehdi Sadeghi Pourmarovi¹., Rahman Sharifi²., Samaneh Abdoosi^{3*}

1- Researcher, Tehran Province Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization, Tehran, Iran

2- Faculty, Tehran Province Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization, Tehran, Iran

3- Senior Expert, Tehran Province Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization, Tehran, Iran, sama.abdoosi@yahoo.com

Abstract:

The quality of fertilizers used in the agricultural sector has a significant impact on improving crop performance and ensuring food security. According to the notified regulations, the distribution of any type of fertilizer without an official license is prohibited and is considered an example of smuggling. This article describes ways

19th Iranian Soil Science Congress

2-4 December, 2025

نوزدهمین کنگره علوم خاک ایران

۱۱ تا ۱۳ آذرماه ۱۴۰۴

۰۴۲۵۰-۳۲۰۳۱

مدیریت جامع نگر و هوشمند خاک و آب

Holistic and Smart Soil and Water Management

دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

College of Agriculture & Natural Resources, University of Tehran

to identify authentic fertilizers and monitoring methods. The authenticity of chemical fertilizers can be checked through three main mechanisms: viewing a valid registration certificate with a specific number, checking the approved label on the packaging, and inquiring through the SMS system 3000646424 or the website of the Soil and Water Research Institute. Violators of the regulations will face a warning, license suspension, or legal prosecution, depending on the case. Reporting violations is also possible by contacting regulatory agencies, including the Tehran Provincial Working Group, county offices, and the Soil and Water Research Institute. Protecting agricultural production requires the vigilance of all stakeholders in identifying and reporting unauthorized fertilizers.

Keywords: Chemical fertilizer, authenticity verification, registration number, violation report.